

№ 6 կիրակի փետրւարի 20

հիւնդերորդ տարի 1894

Ուրախիւ

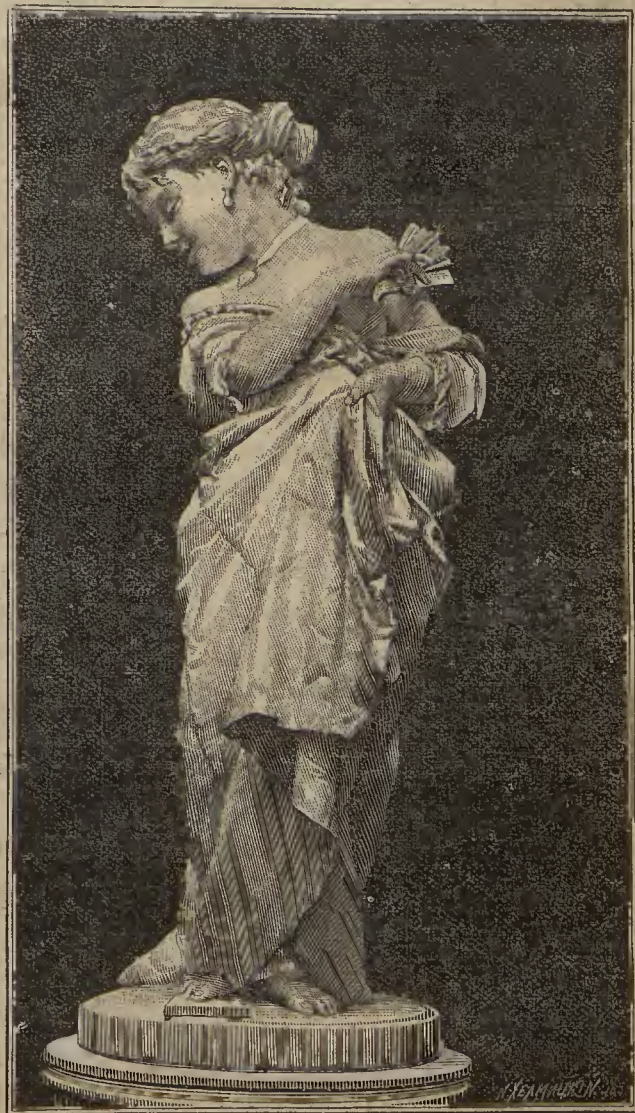
VI

Անտանաթիւնը և յաւիտեանաթիւնը: Փամանակ,
Անջրպետ և Անանք: Երկնային հորիզոնները:

Բայց ինչ: Միթէ այս ճշմարիտ է: Մի ուրիշ
տիեզերք իջնում էր դէպի մեզ: Միլիոնաւոր արե-
գակներ համախմբւած ստառուում էին, իրրի նոր
երկնային արշիպեղապոս և հետզհետէ աճում էին
ինչպէս աստղերի մի ընդարձակ տմայ, որչափ մենք
բարձրանում էինք: Ես փորձեցի դնել նայւածքովս
իմ բոլորաթիւն, բոլոր խորութիւնները, անհուն
տարածութիւնը և ամեն տեղ ես նկատում էի հա-
մանման լուսաւորութիւններ, աստղերի կայտեր
սփռւած տարածութիւնների մէջ:

Այն նոր տիեզերքը, որի մէջ թափանցում էինք,
բաղկացած էր ստառեղապէս կարմիր, յակիրթէ և
նռնենի արեգակներից: Շատերը կատարեղապէս
արեան դոյն ունէին:

Արագութեամբ մենք անցնում էինք արեգակից
արեգակ, բայց էրբարական անընդհատ ցնցումներ
հասնում էին մեզ ինչպէս հիւսիսափայլի հուրը:
Որպիսի տարօրինակ բնախառնոյ պէտք է լինին այդ
աշխարհները, որոնք լուսաւորւած են միայն ի եթ-
կարմիր արեներով: Յետոյ, այդ տիեզերքի մի
բաժնում մենք նկատեցինք մի երկրորդական խումբ
բաղկացած վարդապոյն և կապուտակ ուտաղների մի

ահագլին թւից: Յանկարծ մի մեծ գիտաւոր աստղ, որի գլուխը նմանում էր մի հսկայական բերանի, գտնաւիժեց դէպի մեզ և շրջապատեց մեզ: Չարհուրանքով ես սեղմեցի տատաժուհու կողքերին, բայց նա մի րոպէ անհետացաւ աչքիցս մի լուսաւոր մշուշի մէջ: Սակայն մենք նորից գտանք միմեանց մի մութ անապատում, որովհետեւ այդ երկրորդ տիեզերքը առաջինի պէս հեռացել էր:

«Ստեղծագործութիւնը, ասաց ինձ, բազկացած է տիեզերքների մի անսահման թւից, որոնք բաժանւած են միմեանցից ոչնչութեան անդունդներով:

—Մի անսահման թիւ:

—Մատեմատիկական առարկութիւն է, աւելացրեց նա. ի հարկէ, մի թիւ, որքան և մեծ լինի, չէ կարող այժմ անսահման լինել, որովհետեւ միշտ կարելի է մտքով աւելացնել նրա վրայ մի միութիւն, կամ կրկնապատկել, եռապատկել և հարիւրապատկել: Բայց յիշիր, որ այժմեան րոպէն լոկ մի գուռն է, որով ապագան գահաւիժում է դէպի անյետալը: Յաւիտենականութիւնը անվախճան է, ուստի և տիեզերքների թիւը նոյնպէս անվերջ կըլինի: Բացի դրանից, աստղերը, արեգակները, տիեզերքները թիւ չեն կազմում: Աւելի ճիշտն ասած, նրանք անթիւ են:

«Նայիր. դու տեսնում ես դեռ միշտ և ամենուրեք երկնային կղզիների նոր արշիպելագոսներ, նոր տիեզերքներ:

—Ինձ թւում է, ս Ուրանիւս, որ արդէն վաղուց ի վեր և շատ մեծ արագութեամբ, մենք բարձրանում ենք դէպի մի անեղզ երկինք:

—Մենք կարող ենք միշտ այդպէս վեր ելնել, ասաց նա, և երբէք մի վերջնական սահմանի չենք հասնի:

«Մենք կարող ենք թափառել այստեղ այնտեղ, աջ և ահեակ, մեր առաջ, մեր ետև, ներքև, վերև, ինչ ուղղութեամբ կամենաս, երբէք, ոչ մի տեղ չենք հանդիպի որևէ սահմանադրութիւն:

«Երբէք, երբէք վերջ չըկայ:

«Գիտես, որտեղ ենք այժմ: Գիտես որքան ճանապարհ ենք կտրել:

«Մենք գտնւում ենք... անսահմանութեան նախադաժում, ինչպէս գտնւում էինք Երկրի վրայ: Մենք մի քայլ անգամ չենք առաջացել»:

Մի մեծ յուզում շրջապատել էր հոգիս: Ուրանիայի վերջին խօսքերը մինչև ուղեղս թափանցել էին իբրև սուտույ: «Բնաւ. վերջ չըկայ, բնաւ, բնաւ, գոռու-

ցի ես: Եւ ես չէի կարողանում ոչ ուրիշ բան խօսել, ոչ մտածել: Սակայն տեսարանի վեհապանծութիւնը նորից երևաց աչքիս և իմ թմրութիւնս սքանչացման տեղի տւաւ:

«Աստղագիտութիւնը, աղաղակեցի ես: Նա ամեն բան է: Իմանալ այդ բաները: Ապրել անսահմանութեան մէջ: Ո՛ր, Ուրանիւս: Ինչ բան է մարդկային մտքերի մնացորդը գիտութեան դէմ յանդիման: Սուերներ, ուրւականներ:

—Ոհ, շնչեց նա: Դու կըզարթնես Երկրի վրայ, դու դեռ կըսքանչանաս և, օրինաւորապէս, գիտութեան, քս ուսուցիչների վրայ, բայց լաւ իմացիր, ձեր գաղտնիքների և դիտարանների այժմեան աստղագիտութիւնը, մատեմատիկական աստղագիտութիւնը, Նուտոնների, Լապլասների գեղեցիկ գիտութիւնը դեռ վերջնական գիտութիւնը չէ:

«Այդ չէ, որդեակս, այն նպատակը, որին ես ձգտում եմ Հիպարքիոսի և Պտղոմէոսի ժամանակից: Նայիր այդ միլիօնաւոր արեգակներին, համանման այն արեգակին, որ կենդանութիւն է տալիս Երկրին, նոյնպէս շարժման, գործունէութեան, պայծառութեան ագրիւներ են. ահա դրանք են ապագայ գիտութեան առարկան.—Տիեզերական եւ յաւիտենական կեանքի ուսումնասիրութիւնը: Մինչև այդ օրը հասնելը, տաճարը կըմնայ անթափանցելի: Թւանշտնները նպատակ չեն, այլ միջոց. նրանք չեն ներկայացնում բնութեան շինածքը, բայց մեծողները, շինութեան նիւթերը: Դու հանդիսատես պիտի լինես մի նոր օրւայ արշալոյսին: Մատեմատիկական աստղագիտութիւնը տեղի պէտք է տայ ֆիզիքական աստղագիտութեան, բնութեան ճշմարիտ ուսումնասիրութեան:

«Այո, աւելացրեց նա, այն աստղագէտները, որոնք հաշւում են աստղների երևոյթական շարժումները, երբ ամեն օր նրանք դէպի միջօրեայն են անցնում, որոնք նախազուշակում են խաւարումների, երկնային ֆէնօմէնների, պարբերական գիսաւորների երևալը, որոնք այնքան զգուշութեամբ գիտում են աստղների և մոլորակների ճիշտ դիրքը, որոնք գտնում են նոր գիտաւոր աստղեր, մոլորակներ, արբանեակներ, փոփոխական աստղեր, որոնք հետազոտում և գտնում են լուսնի և մոլորակների ձգողական զօրութիւնից առաջացած Երկրի փոփոխութիւնները, որոնք իրանց ժամերը նւիրում են աշխարհիս սխտեմի հիմնական տարերքը ի յայտ ածելու համար, դրանք ամենքը գիտող թէ հաշուոյ նիւթեր պատրաստողներ են, նոր աստղագիտութեան կարապետներ են:

«Այդ՝ տհալին աշխատութիւններ են, որոնցում ման արժանի գործ, որոնք լուսաւորում են մարդկային մտքի ամենաբարձր կարողութիւնները: Բայց գրանք — մատենատիրոսները և երկրաչափները անցնալի դօրքն են կազմում: Սրանից յետոյ պիտեականներին որոնք պէտք է բարախեն մի աւելի ուղին աշխարհակալութեան համար: Բոլոր այդ մեծ մտքերը, ուսումնասիրելով երկիրները, իսկապէս դուրս չեն եկել Երկրից: Առաջադիտութեան նպատակը այն չէ որ մեզ ցոյց տայ լուսաւոր կէտերի երկացոյ գիրքը, ոչ եւ առաջուց գուշակ խաւարումները, Աւանի Փաղերը. ոչ, այդ բոլորը լաւ է, բայց անբաւարար:»

«Եթէ Երկրի վրայ կեանքը գոյութիւն չունենար, այդ մոլորակը սրիէ Հասեկանութիւնից պրկւած կլինէր ամեն մտքի համար. նոր մտածողութիւն կարելի է անել այն բոլոր աշխարհների մասին, որոնք թաւալում են միլիարդաւոր արեգակների շուրջը անհունութեան խորութիւնների մէջ: Կեանքը ամբողջ տեղեւորութեան նպատակն է: Եթէ ոչ կեանք լինէր, ոչ մտածմունք, այդ բոլորը կլլկնէր չըզայ և չկամ: Ստեղծագործութիւնը մի պոէմա է, որի իւրաքանչիւր տառը մի արեգակ է:

«Դու սահմանում ես հանդիսատես լինել զլուստութեան հիմնական կերպարանախոսութեան: Նիւթը պիտի չքանայ և նրա տեղը պէտք է ընկնի սղին»:

— Տիեզերական կեանքը, ասացի ես. մի՞թէ մեր արեգակային սիստեմի բոլոր մոլորակները բնակւած են... Մի՞թէ անսահմանութեան մէջ սփռւած միլիարդաւոր աշխարհները բնակւած են... Մի՞թէ այդ մարդկութիւնները մերինին նման են... Արդիօք կըզայ մի օր, որ նրանց հետ ծանօթանանք:

— Այն ժամանակամիջոցը, որ դու ասիրում ես Երկրի վրայ, երկրային մարդկութեան նոյն իսկ ամբողջ տեղութիւնը, յաւիտենականութեան մէջ միայն մի վայրկեան է:

Թարգմ. Փրանս. չ. ԱՌԱՋԵԼՆԱՆ

(Կը շարունակւի)

* *

*Ինչ ես, սիրտ իմ լալիս, ողորում՝
կորած սէրդդ անդադար
Տե՛ս, գարունն է մորից բացւում՝
իր գարշերով անհամար:
Նայիր, որքանն քարիք դեռ կամ,
Որքանն սիրուն է աշխարհ...*

Ջ. ԲԱՆՈՒՆՆԱՆ

Կ Ա Պ Տ Ա Ձ Ե Ը Յ Պ Ա Ռ Ա Ի Ն Ե Ր

(Էմ. Զօլա)

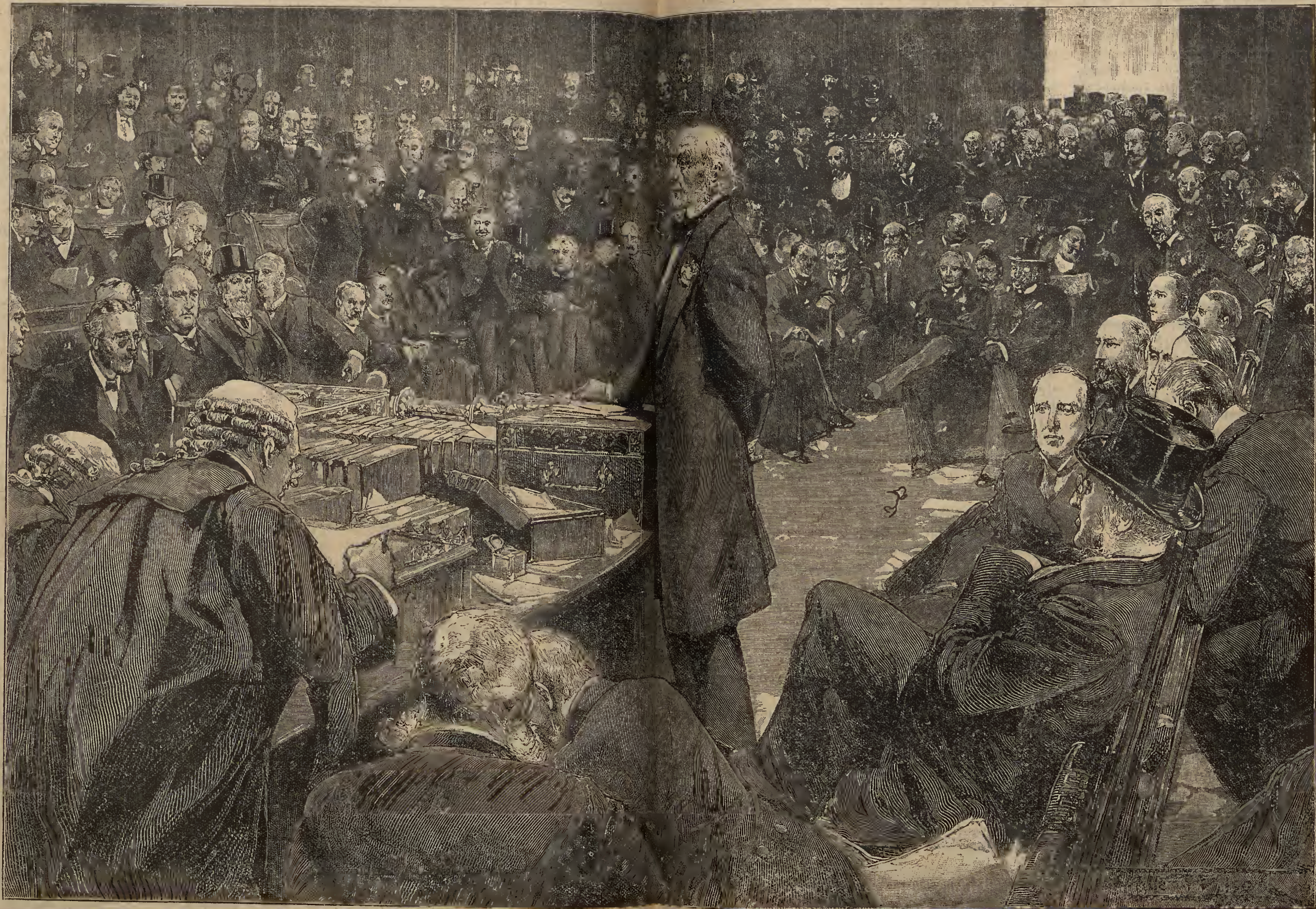
I

Պուր նրանց անկասկած տեսած կըլինէր, կապտա-չեայ պառաւներին: Կրողակների տուաջ, մայթերի վրայ մանր քայլերով չըջելիս, կամ այստեղ կամ այնտեղ անցնող բազմազարդ ամբուխի մէջ քարշ գալիս: Նրանք սեյալդից գլխարկ ունին, շատ խորը ծածկած, առանց ժապաւէնի, կզակի տակը թելով ամրացրած: Նրանք մոյզ դոյնի չորեք ունին իրանց նիհար անգամները վրայ հագած. իսկ կանաչագոյն չալը կարծես երկու մեխերով կպցրած լինեն նրանց դուրս ցցւած ուսերից: Նրանց թմբած ուսերը սայթաքւում են քրթքրթալով: Մրուտ ձեռները ծածկւած են չալի մի ծայրով. մի ձեռքին գըզ-գըզած մի հին կոշով ունին: Նրանք քայլում են մտամոլոր և շարժում չըթուներները ազօթող երկխոսների նըման: Սեյ գլխարկի տակ նրանց գէմքը այնպէս է թաղաւմել, որ չորացած մրգի է նմանում: Մարմինը փչացել, լոկ կաշին է մնացել. այն էլ կասես խոնու մագաղաթ լինի: Նւ մաւրի մէջ լողում են նրանց կապտաւոսկ, սուկայն ինչպէս հեղուկ կարած մեռած աչքերը: Այդ աչքերը մի տեսակ թովչութիւն ունեն, մարած և քաղւած տարփանք: Կապտաչեայ պառաւները անկասկած փոքրացել, նորից մանուկ են դարձել: Նրբ տեսնում ես նրանց, գլուխները սեյ գլխարկի տակ ծածկւած անցնելիս, կարծում ես թէ փոքրիկ աղջկերք լինին շտապում ուսի մնարան: Նրանք քարակ մէջը ունեն, անգոր թեք, ծոյլ քայլածք: Յետոյ երբ նրանք բարձրացնում են իրանց ճակատը մարդ գարհուրում է տեսնելով երկխոյի քնքոյշ կազմածքի վրայ այդ գծաւոր, կնճիւղներով պատած գէմքը, որը խորտակւել է տարփանքներով և թշուառութիւններով լի կեանքում:

II

Քսանամեայ երիտասարդները հեռուում են դեռատի կանանց, երբ քամու հարւածը ցոյց է տալիս նրանց փափրիկ ուղղների սոլիտակութիւնը. իսկ ես, ես սիրում եմ հեռեւել կապտաչեայ պառաւներին, որոնք քայլում են բոլորովին ուղղահայեաց, նրանց առաջնից, առանց յետ նայելու լուսնոտի կանոնաւոր քայլերով, միշտ միայնակ: Տասնվեց ամեայ գեղեցկուհիների նման նրանք չեն զրօսնում խմբով, ամբողջ փողոցը բռնած բարձր քահրահելով, այլ միայնակ, խեղճացած, կարծես թէ թաղներով են պատում ամբուխի մէջ, որը նրանց մինչև անգամ չի էլ նկատում. ես սրանց բոլորին էլ մանաչում եմ թէ Պանթէօնի և թէ Մօնմարտի բարձրութիւնների վրայ կզածներին:

Պարզ արեւի տակ, ցրտում, հէնց որ նրանցից մէկին նկատում եմ, քայլերս դէպ նրանց եմ ուղղում: Ես սիրում եմ հեռեւել այդ գեղեցիկ, փոքրիկ, սակայն ծերացած քնքոյշ արարածներին: Առաջները, երբ ես դեռ ես այնքան միամիտ էի, որ չըզիտէի, թէ լինէ խորհրդաւոր էակների հետ գործ ունիմ, ես ինձ համար զբաղմունք էի արել կապտաչեայ պառաւների բնակարանները գտնելու,

Գաղստօնի անկիսկան պարլամենտում:

Նրանք շատ դրուում էին իմ հետաքրքրությունը իրանց մեռեալ հայեացքներով: Նա ուզում էի ծանօթանալ նրանց կեանքին: Նա ես վճռել էի նրանց իւրաքանչիւրի մօտ բարձրանալ, ինչպէս բարձրանում են այն գեղեցիկ կանանց մօտ, որոնք շատ սիրում են իրանց պատմութիւնը անել: Նրեք ամբողջ տարիներ, ես հետևում էի նրանց, սակայն երբեք ես չըկարողացայ իմանալ թէ որտեղից են նրանք դուրս գալիս և ուր են մտնում: Որեւէ մի փողոցում ես յանկարծ նկատում էի մէկին: Նա կարծես թէ ստալյատակից բուսաւ: Ուշի ուշով ես սկսում էի քայլ առ քայլ հետևել նրան: Նա ինչպէս մի շարժւած ժամացոյց, առաջանում էր շարունակ: Ապա, յանկարծ խուսափելով անհետանում էր աչքիցս, երբ ես նիհիւում էի նրա տաղտալի քայլերի օրօրից: Անկասկած ստալյատակը ճաքեց և նա տակը մտաւ:

Բոլորեքեան էլ այդպէս ձեռքս էին ընկել, և բոլորեքեան էլ այդպէս խուսափել, այնպէս որ երբեք ես չըկարողացայ բաւարարութիւն տալ հետաքրքրութեանս: Նրբ ես յիշում եմ, ապարդիւն կորցրած հետամտութիւններս, ես աւելի հակում եմ այն կարծիքին, որ կապտաչեայ պառաւները սիրուց մեռած էակների ուրաւականներ են, որոնք գալիս են գրօններու մայթերի վրայ, ուր նրանք երբեմն սիրել են այնքան: Այսպէս, երբ ես խելքի եկայ, ինքս ինձ խօսք աւելի չը որոնեի նրանց բնակարանները: Նա ես աւելի գերադասում եմ կարծելու, որ նրանք բնակարան չունեն, և որ նրանք ամեն առաւօտ զարթնում են մահաւանից, որպէս զի նորից մեռնեն ամեն երեկոյ:

III

Տասն տարուց ի վեր է, ես հանդիպում եմ նրանց, միշտ նոյնպէս մատաղ, այնպէս որ նրանց դէմքի վրայ կասես և ոչ մի նոր կնճիւղ չէ աւելացել: Այդ ասել է, թէ նրանք անմահ են իրանց լուռ տեսքով: Ինչ սերային վէպեր ասես չեմ երազել ես, մայիսեան մեղմ առաւօտները, երբ անհանգիստ և դատարկ սրտով հետևում էի նրանց: Նրանք դէպ արևն էին գիմում, փոքր ինչ չունչ առած, ջերմացած օդի մեղմ հրապուրանքից: Նրանք մինչև անգամ, կանգ են առնում երբեմն շնչելու և փոքր ինչ նայելու: Երիտասարդութեան ինչ մտածմունքներ են գալիս լցնում նրանց տարիքից նիհարած կողմաձեքը: Հեռաւոր տեղեակի զարնան ո՞ր յիշողութիւնն է այնպիսի հառաչանք դուրս բերում նրանց փակ շրթունքներից: Ո՞վ գիտէ. տեսնես ինչ գեղեցկուհիներ են եղել մի ժամանակ կապտաչեայ պառաւները, հարց էի տալիս ինքս ինձ: Նրանք պէտք է որ շատ սարսափելի և թէ շատ քաղցր յիշողութիւններ ունենան: Իսկ որտեղից են գալիս նրանք, բոլորն էլ այնպէս իրար նման, իրանց սև գլխարկներով ու կանանչ շաւերով: Ո՞վ է այդպէս նրանց ձգել Փարիզի փողոցները, անջատել իրարից, թէպէտև քոյրեր են բոլորեքեան էլ թէ դէմքով և թէ հագուստով: Խորհրդաւոր է նրանց ծագումը, կարծես թէ նրանք իրար չեն ճանաչում, թէև նրանց տեսնելիս վատահ կարելի է ասել, որ նրանք միևնոյն թշաւա ընտանիքին են պատկանում: Ո՞վ գիտէ, գուցէ նրանք հենց այդպէս էլ ծեր ու կորացած են ծնել: Կամ գուցէ նրանք

անց են կացրել նոյն տարիալից երիտասարդութիւնը, որ այրելով նրանց մարմինը, այդպէս նրանց չորացրել, ճկել ու անմահ է դարձրել: Նա ինձ չցուց էի այս վերջին հեթաղութիւնով: Նա նրանց պատկերացնում էի սպիտակ թափանցիկ չորերում, վարդագոյն ժապաւէններով զարդարւած, ծիծաղը դէմքերին, վերջին դարու առանձնարաններում, մարդկանց համայններ ուղարկելով կաքաւիխս:

IV

Յունիստոն մի երեկոյ, այն ժամին երբ թափանցիկ սուերը ընկնում է Լուսամբուրգի շաղանակներէն, մի կապտաչեայ պառաւ եկաւ, ինձից մօտիկ նստեց քարէ նստարանին: Նա այնպէս նստեց, որ նրա գգեստը վեր քաշեց և ես նկատեցի ահագին կօշիկներ ձեռք շատ հազաղիւտ փոքրիկ և գեղեցիկ տաներ: Նա թեքել էր գլուխը այնպէս, որ սև գլխարկը թաքցնում էր ինձից դէմքը, իսկ պատիկ, կասես փոքրիկ աղջկայ ձեռները սեղմել էր աղքատիկ շալում: Տեսնողը կըկարծէր, թէ տասներկու տարեկան երեխայ է: Նա երևի մտադիր էր ողորմութիւն խնդրելու, որովհետև վեր բարձրացրեց գլուխը և իր անեղր հայեացքով այնպէս նայեց վրաս, որ սիրտս տակն ու վրայ եղաւ: Նրա հայեացքը, որ մի վայրկեան միմիայն հանդիպեց իմ հայեացքին, պատմեց ինձ սիրոյ և զղումի մի երկար պատմութիւն: Նրա մռայլած, դժգոյն աչքերում կար ինչ որ մի տեսակ մեղմ թախծ, երիտասարդութեան տեսչանքներով և բուռն ցանկութիւն և ծերացած հասակի վհատութիւն:

Զարճութեան գիշերները կարմրացրել էին նրա դէմքերը: Իսկ արտահանուքը խանձել ջերմ գգացմունքների այրող արցունքներից: Նա պէտք է դեռ ես սիրէր. խեղճ կապտաչեայ պառաւ, և ոչ թէ վատաւած ափսոսար վաղանցուկ տարիները: Նա գողգողում էր արևի տակ երազելով անցեալի ջերմ համայնները: Նա կարծում եմ, որ կարողացայ թափանցել այդ խորհրդաւոր արարածներից մէկի սրտի խորքը: Նրա աչքերը ինձ պատմեցին բոլորը, և ես պնդում եմ, որ այժմ ես գիտեմ, թէ որտեղից են կապտաչեայ պառաւները, որոնք փողոցներում երբեմն, դարձեալ երիտասարդներին են ուղղում իրանց լափող հայեացքները:

Նրանք առաջացել են մեր հայրերի սիրային վէպերից:

V

Նա գիտում էի ահագին կօշիկների փոքրիկ ոտիկները: Նա տասնվեց տարեկան էր. մի սիրուն աղջիկ, սպիտակ դէմքով, վարդ թշերով, գորշ մազերով: Նրա ոսկէհուռ արտահանուքները շղարշում էին նրա հայեացքի անհուն կապտութիւնը: Ծնողի վրայի փոքրիկ փոսիկը խորանում էր ժպտալիս. իսկ նա ժպտում էր շարունակ: Շատերը նրան Մոլիերի էին կանչում, չնորհիւ նրա մոխրագոյն քնքոյ ձաղերին. իսկ շատերն էլ ժպտուն, որովհետև երբեք նրան չեն տեսել առանց ժպտի, որ աւելի խորացնում ակօս էր ձգում նրա ծնողի փոսիկը: Նա նման չէր մեր ժամանակակից աղջկերանց, որոնք

առանց կար անելու գտել են հագնելու միջոցը:

Հասարակ հնդկականության հագուստով նա կար էր առնում ամբողջ օրը:

Հասարակ, պարզ, սակայն մաքուր, սաղուն հագուստ. մետաքսե փողպատը վզին, սպիտակ գուլպաները հագած, թևերը բաց, մազերը պարզ սանրած, նա ձեզ ընդունում է ժպիտը բերանին, ուրախ գեմքով: Նրա ամբողջ փոքրիկ անձնակերպությունը արտայայտում էր լոկ մի տեսակ քնքշություն, ուրախ դարձվածություն: Նրա ուրախ քրքիջի մէջ մի ինչ որ սիրոյ քաղցրություն կար, որ թափանցում էր մարդու հոգւոյ խորքը:

Մոխրիկը պէտք է ասած, շատ իրան ասածի էր. սակայն այնքան անկեղծ էր այդ սիրտը: Նա սիրում էր շատ, շատ. սիրում էր ամենուրեք, քիչ քիչ, սակայն ոչ երբէք միանգամից երկու տեղ: Նրա այդ պարզ սէրը, որ ղեկավարում էր նրան, կուրօրէն գնում էր, ուր գնում էին նրա անպաշտպան համբոյրները: Նա երբէք չէր էլ թագցնում իր սէրը: Նա սիրում էր բաց, աշխարհայ: Նա արում էր. — «Նա քեզ սիրում եմ, և չէր քաշում բնաւ արտասանելու. «Նա քեզ այլևս չեմ սիրում»: Որովհետև նրա վերջին համբոյրն էլ այնքան լաւ էր, որքան և առաջինը, ուստի ոչ ոք նրա սիրեկաններից չէր մտածել անգամ վիրավորելու նրանից: Նա կարողանում էր ամբողջ օրը աշխատելով, գիշերը մինչև լոյս ուրախանալու: Շատերը պնդում էին, որ նա բնաւ չի քնում: Իսկ շատերը այդ լսելով ծաղրում էին ասողներին: Այսպէս նա ազատ կեանք էր վարում: Նա ապրում էր առողջ աշխատանքով, սիրոյ քնքշոյ բերկրանքով: Նա իր սիրտը նւիրում էր առանց հաշիւ անելու իր համբոյրները, հաւատալով իր յարատև երիտասարդութեանը:

Մոխրիկը, ժպտունը, մոխրագոյն մազերով, ծիծաղազէմ սիրունիկը, որ ժպտում էր շարունակ խորացնելու իր ծնոտի փոսիկը, երգում էր բարձր ձայնով տառնվեց տարեկանի երգը, շտապելով առանց ժամանակ վատնելու սիրելու, շատ սիրելու: Նա մաշում էր իր փոքրիկ ոտները վազվզելով խոտերի վրայ, պարահանդեսներում, ամեն տեղ, որտեղ միայն համբոյր կար օդում:

VI

Շրջագոյնները ընկել էր փոքրիկ ոտի վրայ, որ այժմ ննջում էր կաշէ ահագին կօշիկների մէջ...

Հայեացքներս փոքր առ փոքր ոտքից դեմքին բարձրացան: Նրա դեմքը ինձ զարհուրեցի թւաց. դժգոյն, խորշոմներով պատած, մոխրագոյն մազերը իրարից կաշի, կ'առես սօսնձեւ էին ժամանակի ընթացքից: Նրա նւագած աչքերը միատեսակ մուսլ կապտութիւն ունէին, դուրս ցցւած ծնոտի վրայ փոսիկը սև ահօս էր դարձել: Ո՛հ, տխուր սիրահար, որ սարսուռ է յունիսեան արևի տակ, մոռացութեան մատնւած ծերութեան հասակում: Նրկտասարգութիւնը մշտնջենական չէր. իսկ սիրեկանները զարհուրել էին մի գիշեր նրա մաշած չրթունքներից, ինչպէս և ինքս զարհուրում էի տեսնելով նրան ինձ նայելիս իր մարած աչքերով:

Ե՛հ, այո՛, ևս քեզ սիրում եմ խեղճ ժպտուն, խեղճ Մոխրիկ: Նա ուզում եմ, լոկ տեսնել քո փոքրիկ ոտդ, հետեւի քեզ փողոցներում յաւիտեան առանց երբէք հեռօք խօսելու, ինչպէս մի ամաչկոտ սիրահար:

Դու կըլինիս տխրութեան օրերի սիրունին, դ՛ու, որին ևս երազում էի Լուքսամբուրգի նստարաններից մէկին նստած, մի գեղեցիկ օր:

Ի վուր միք աշխատիլ ինձ խարելու, ո՛հ դուք սիրելի կապտոյնայ պառաւներ, երբ ևս հաւատացած եմ, որ դուք սառնապեալ ուրակներն էք վաղանցուկ մատաղ սիրոյ:

ՄԱՆՈՒՉԱՐ

Ն Ր Ա Ն

Միրում էի ևս դարունը պճնւած,

Կանաչ դաշտերը ծաղկով փթթած.

Ըզմայլում էի բիւրեղ ջրերով,

Անուշ բուրմունքով, դայլայլիկներով:

Ըզմայլում էի, նայելով երկին,

Ուր ծիծաղազէմ լողում էր լուսին,

Ուր ուրախ-զարթ տոտերը պայծառ.

Անվերջ պսպում, փայլում էին վառ...

Հիանում էի, ազատ շունչ քաշում,

Շրեղ բնութիւնն գտնւում ու երգում.

Իսկ այժմ... հեռու, հրաշալի աշխարհ,

Գեղ բնութիւնը ոչինչ ինձ համար:

Այժմ իմ միակ դարունն ու ծաղիկ,

Դու ևս միմիայն, ճ' կոյս քնքուշիկ.

Քս հրեշտակային տեսքով է շնչում

Հրավառ կուրծքս՝ հրճում, բարախում...

Գիտեմ, մեր միջին անհուն վիհեր կան,

Բայց մեր սրտերը չըլնեն անբաժան.

Օ՛, թող մեզ բաժնող անդունդի եղբից

Նայեմ, հիտնամ, երգեմ սիրալից...

ՅԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԹՈՒՄԱՆՆԱՅ

ՔՆՆԱԿԱՆԹՈՒՆ

ԹԱՏՐՈՆ

գրական եւ թատերական հանդէս, հրատարակութիւն Ա. Թարխանեանի, 180 էրես քառածայ, տպարան Մ. Մարտիրոսեանցի, գինը 2 ռ.

Այս ժողովածուի հրատարակիչը իր յառաջարկութեամբ, ի միջի այլոց, առում է, որ իր ձեռնարկութեան նըպատակն է որոշ չափով զարգութիւն սկսած թատրոնային հրատարակութեան, նպաստել հայ բեմական արւեստի և բեմական գրականութեան զարգացման:

Նպատակը զեղեցիկ է, համակրելի, սակայն դժար իրագործելի: Բարի ձգտումները, աշխոյժը և եռանդը գովելի յատկութիւններ են, սակայն ոչ մի գովելի հասարակական ձգտում առանց բարոյական ոյժերի չի կարող յաջողել:

Դիրքը բաւական հաճելի, թուղթը միջակ, տիպը մաքուր, թէև տպագրական անթիւ սխալներով, կազմը ոչ անշուք—ահա «Թատրոնի» արտաքինը: Զգենք ուրեմն մի թիթե հայեացք նրա ներքինի, բովանդակութեան վրայ:

Ժողովածուի մէջ զլիաւոր տեղը տրւած է թարգմանական երկերին: Այսպէս, առաջին տեղը բռնում է Մօլիերի «Սկապէնի արարքները» կօմէդիան, թարգ. Յ. Լալայեանի, այնուհետև կան մի բեմական տեսարան «Միւս անգամ» վերնադրով, հեղ. Դրենէ Դանկուրի, «Թատրոնի լուսատու աստղերը», պատկերներ Ֆրէյդհեյ, «Կանոններ դերասաններին համար», Դեթէի, և վերջապէս, Ժ. Օնէի (և ոչ Օնէի) «Կարճնապետ» կօմէդիան, թարգ. Ս. Արծրունու: Եւ այս բոլորը բռնում են 180 էջերից բաղկացած հանդիսի աւելի քան 100 էջերը: Հարկաւ, մենք դէմ չենք թարգմանական գրածներին, քանի որ ինքնուրոյն գրածները տալը դժուրին բան չէ: Բայց կարծում ենք, որ ընտրութիւնները պէտք է զգուշութեամբ անել: Մօլիերի «Սկապէնի» թարգմանութիւնը շատ ցանկալի է և յուսով ենք, որ «Թատրոնը» կըշտուենակի տալ հանձարեղ գրամատուրգի և միւս գրածները: Բայց ինչ խորհուրդ ունէր տալ Դանկուրի «Միւս անգամ» անունով անմիտ բեմական

մօնօրօգը—չբխտեմք: Զենք կարող հաւանութիւն տալ նոյնպէս և Ժօրժ Օնէի հման մի երրորդական հեղինակի սխեմները տալագրութեանը, քանի որ մեր թարգմանական բեմերտուարը դեռ զուրկ է աւելի նշանաւոր եւրոպական հեղինակների գրածներից, մի կողմ թողնելով այն, որ պ. Ս. Արծրունու լաւ թարգմանիչ չլինելը արդէն քանիցս ապացուցւած է մամուլի մէջ:

Դալով ինքնուրոյն երկերին, «Թատրոնի» առաջին դիրքը այս կողմից բաւական աղքատ է լինում մեզ: Պ. Պաօշեանցի յիշողութիւններ «Հայոց թատրոնի սկզբնաւորութիւնը» Թիֆլիսում վերնագրով ձանձրալի են իրանց աւելորդ մանրամասնութիւններով:

Գրականական զարդացումը ահագին նշանակութիւն ունի հեղինակի ճաշակի, ոճի և մտքերի համար: Պ. Պաօշեանցը, որի համար Աշտարակ գիւղը այնքան անսպառելի աղբյուր է, որքան Փարիզը Ֆրանսիացի հեղինակների համար, միշտ անաղղութեան է հանդիպում, երբ իր սիրած գիւղից դուրս է դալիս: Այսու ամենայնիւ նրա առաջ բերած տեղեկութիւնները հայ թատրոնի սկզբնաւորութեան մասին կարող են պատմական նշանակութիւն ունենալ, եթէ միայն կարօտ չեն վաւերացման: Հեղինակը չափից աւելի խոշոր ածականներ գործ է ածում, օրինակ «երաժշտապետ», «երգիչ», «բեմերաւար», «կօմիտեայի անգամ», «գիրեկտոր», «գեղարւեստ»: Միամիտ ընթերցողը կարող է կարծել, որ իրաւ երեսուն-քառասուն տարի առաջ կարելի էր հայերի մէջ այդ ածականները ունի և է տալ, այն ինչ խօսքը Շերմազանեանցի դարբասում սկսւած ողորմելի և խղճալի հայ ներկայացումների մասին է...

«Թատրոն, ընմ եւ լեզու» վերնագրով յօդւածը իր մէջ մի նոր բան չէ պարունակում: Յօդւածագիրը գանգաւորում է, որ մեր բեմերաւարը աղքատ է, թատրոն չունենք, գերանները լեզու չգրկտեն, մի խօսքով այն, ինչ-որ հաղար անգամ հայ մամուլի մէջ ծամածամւած է: Միակ նոր բանը այդ յօդւածի մէջ հեղինակի հայհայանքներն են, յայտնի չէ ում և կոչաւ բանակութիւն մեր յարգելի

գրող Աղայեանցի գէմ: «Թատրոնի» հրատարակիչը մեծ սխալ է գործում, իր հանդէսը հէնց սկզբից դարձնելով զանազան մարդկանց անձնական բանակութիւնների և սրտի մաղձն ու թոյնը արտաբերելու ասպարէզ:

Եթէ նա իրաւ մտադիր է, ինչպէս ինքն է ասում, իր հանդէսը ծառայեցնել զեղարւեստին, պէտք է բոլորովին խոյս տայ բանակութիւն: Զէ որ առանց այն էլ մեր սիրտն է խառնում ամեն օր հայ մամուլի մէջ վիրաւորւած ինքնասիրութեան արտայայտութիւնների և չըճանաչւած հանձարների նեղ սրտերից բղխած մաղձին հանդիպելով: Դոնէ թողնենք, որ գեղարւեստը մաքուր մնայ, եթէ ամեն ինչ մրտաւել ենք:

Ինչ էր մնում մոռանայինք «Թատրոնի» մէջ տեղ չունած մի ինչ որ Փառնակէսի «Բանաստեղծ» անունով ոչ բանաստեղծական վոդյվիլը: Ո՞վ է այդ Փառնակէսը—չենք ճանաչում, բայց նրա վոդյվիլի սրտաօտութիւնների ամբողջ սլաշարը բաղկացած է այնպիսի բառերից, որ ոչ մի օրինաւոր հասարակութեան առաջ ներքին չէ արտասանել: Ահա ձեզ մի քանի նմուշներ՝ «տխմար, դուրինա, դուռակ, պաղլից, սկաւինա, մերդովեց, իշխքուակ, սուկին սին, իշակեայլն և այլն և այլն (տես էջ. 114 և 117):

Այս տեսակ բառեր գեղարւեստի հետ այնքան կապ ունին, որքան Փառնակէսները գրականութեան հետ:

Կրկնում ենք, շատ համակրելի է «Թատրոնի» նպատակը և պէտք է ուրախ լինել, որ մի մարդ փող է ծախսում և մի այդպիսի ժողովածու հրատարակում: Բայց ցանկալի կըլինէր, որ հրատարակիչ ծախսած փողերը որ և է օգուտ բերէին թատրոնին: Մեր բարեկամական խորհուրդն է, որ հրատարակիչը իր ասպարէզ հրատարակութիւնների համար աշխատի կազմել գոնէ մի փոքրիկ խմբադրական մասնաժողով քիչ թէ շատ ճաշակ ունեցող մարդկանցից և նրանց ձեռքով խմբագրի իր «Թատրոնը»: Հակառակ դէպքում՝ նա հապիւ թէ կարող լինի ճշգրտաւ հայ բեմական արւեստին, իսկ եւս առաւել գրովաւ նութեան զարգացմանը: Դուցէ մեր կարծիքը «Թատրոնի» մասին խիստ թւայ նրա հրատարակչին, բայց աւելի

լաւ է խիստ կարծիք յայտնողներին խորհրդին ակամջ դնել զարծի յաջողութեան համար, քան թէ ինքնախորհրդեան մէջ մնալ, կարծելով, որ ամենայն ինչ յատարեալ է:

Իսկանդար

Պատմագրականորոշական

ԽՄ ՆԱԽԱԿՆԵՐԸ ՕՐԻՈՐԳ ՅՈՒՍԻԿԱՆՆԵՆ

I

(Նախկին Լօնդօնը)

Բարեկամս, դու պահանջում ես, որ չարունակեմ քեզ իմ նամակները, ուսկայն դու քո կողմից չես խոստանում նոյնպէս գրել: Աստարում եմ ցանկութիւնդ, բայց ինչ գրեմ, ինչից սկսեմ՝ ինքս էլ չըզիտեմ: Սա մի աշխարհ է, որ բոլորովին բացառութիւն է կազմում ուրիշ երկիրներից և քան զարեւելից: Բաղադրակրթութիւնը, ինքնաճանաչութիւնը այստեղ արդէն այն չափովն է պատասխատի, որ մարդիկ մեծ թէ փոքր, հարուստ թէ աղքատ ըմբռնել են, որ երջանկութիւնը կայանում է առաքինութեան, մարդասիրութեան, աշխատասիրութեան մէջ: Մի հինգ վեց զար սրանից առաջ կատարեալ վայրենի և բարբարոս անգլիացիներ այսօր, աշխարհիս մարդասերի տիպարն է ներկայացնում:

Այն ժամանակ, երբ մենք ասիայիցս ունէինք սքանչելի քանդակազործ պատաներ, ոսկէ դահեր, այդ ժամանակ Անգլիայի մայրաքաղաքում Լօնդօնում ապրում էր նրանց թագաւորը տախտակի խրճիթում, որի անկողինը յարկից էր: Նրանց ամենամեծ գրամը 4 սֆինիդն էր (16 կոպէկ): Թագաւորին ժողովուրդը տուրք հատուցանում էր բնական բերքերով: Մինչև 1509 թվականը Անգլիայում կաղամբ անգամ չէր ցանդում: 1561 թ. նրանց Նդիսաբէթ թագուհին առաջին անգամ հագաւ մետաքսեայ զուլարներ: Գիտես, հոգիս, այդ այն ժամանակ, երբ ասիայի ոչ միայն իշխոնները, խաները, այլև ծառաներն էլ երկի այդ տեսակ զուլարներ ունէին: 1577 թ. առաջին անգամ ծոցի ժամացոյցը մեծ հանդիսով Լօնդօն բերեց: 1590 թ. Լօնդօնում չորս վաճառական կային

միայն, և իւրաքանչիւրը 400 ֆ. ստերլինգ (մօտ 4000 ր.) գրամագուլուններ:

Այդ Բ. թագաւորի ժամանակ պետական ծառայողները ռոճիկ կամ բոլորովին չէին ստանում և կամ ստացածները շատ ոչինչ բան էին: Շատ անգամ իրանք ծառայողները զիւր թագաւորին էլ մեծ-մեծ ընծաներ էին տալիս, որ պաշտօն ստանային: Կաշառակերութիւնն այն աստիճան էր ընդհանրացած Լօնդօնում, որ այդ ախտն էլ յանցանք չէր համարում: Բէկօն փիլիսոփան, այդ ժամանակեայ պետական գլխաւորը, եկամուտ ունէր տարեկան 6000 ֆ. ստերլինգ, որից 81 ֆ. ստ. տալիս էր պետական զանձարանը, իսկ մնացեալը կաշառք էր:

Հոգևորականութիւնը նոյնպէս շատ անարդ տեղ էր բռնում Լօնդօնում: Բահանան հրաւիրում էր մեծամեծների ճաշկերոյթին, հացը օրհնում էր, բայց նրան իրաւունք չէր տրուում սեղանակից լինել հրաւիրեալներին: Բահանային ամուսնում էին մտնել և կերակուր տալ, իրանց սեղանի վշրանքն էլ անգամ չներին էին տալիս, բայց քահանան պէտք էր բաւականանար չոր կանաչիով, կամ դրա նման մի երրորդական բոյսերից պտորաստած կերակրով:

Անշուշտ կրհարցնես ինձ, հոգիս, թէ ինչ կարիք կայ արիւիվ ընկած սովորութիւնները քեզ պատմելու, կամ նկարագրելու հին Լօնդօնը, քանի որ այնքան հեռաքրքրական սրտատրուի լուրեր, տեղեկութիւններ կան գրելու: Այո, բարեկամս, շատքան ունիմ քեզ պատմելու, ստիպեմ նախ կամենում եմ, որ առաջին նամակներս լինին իրրև յառաջարան, համեմատութիւն այժմեան և նախկին Լօնդօնի և ապա նկարագրեմ քեզ գիտութեան այն վառաւոր հրաշալիքների, առաքինի այն կենցաղը, սովորութիւնները, որ այժմեան Լօնդօնցիներ իր աշխատասիրութեամբ և հաւատով ձեռք է բերել:

Բաղամ'նս

ԳԵՂԱՐԻԵՍ

Թ. Ա. Տ. Ր. Ո. Ն.

Տաղանդաւոր երգիծաբան Պարոնեանի Մեծապատիւ Մուրացկանները,

անունով անմահ դրամը բեմի վրայ տեսնելու համար հինգ շաբթի, փետրուարի 17-ին արքունական թատրոնում հաւաքած բաւականաչափ հանդիսականները բուն գեղարուեստական զարճութիւն զգացին այդ երեկոյ:

Պիեսը կազմած է ընդհանրապէս ոչ վատ: Սակայն, երեք գործողութեամբ լինելով, նա տեղ տեղ ձանձրալի է: Աւելի լաւ կը լինէր կրճատել նրան և երկու գործողութիւնը միայն թողնել: Այն ժամանակ դուրս կըգար մի սքանչելի կօմիդիտ: Բայց, չընայելով իր երկարաբանութիւններին և կրկնութիւններին, պիեսը ցանկալի տպաւորութիւն թողեց ամենքի վրայ: Թատրոնում աչքի էր ընկնում Թիֆլիսի մեծապատիւ հայ մուրացկանների բացակայութիւնը:

Պիեսը խաղացեց գեղեցիկ անսամբով: Տէր-Կալթեանը հիանալի Արիստոմ ազա էր: Արեւեանը մուրացկան-խմբագրի տիպը լաւ կատարեց: Պետրոսեան և տիկին Ջարէլ կատարեալպէս իրանց դերերումն էին: Պետրոսեանի զբիմը և շարժածքը համապատասխան էին իր ներկայացրած տիպին: Կերասաններին միայն խանդարում էր Պօլսական բարբառը որ, ի հարկէ, անընդհատ աղաւաղում էր:

Անցեալ երկուշաբթի Արախտ. Ընկ. գահլիճում թատերասերների խումբը ներկայացրեց պ. Սունդուկեանցի Պէպօ կօմիդիան ռուս լեզուով: Բացի այն, որ ներկայացումն անցաւ յաջող, թատերասերներից ոմանք ցոյց տւին թէ որ աստիճան լուրջ կերպով օտարները, Կովկաս զարով զանազան պաշտօններով, կարողանում են իրանց ազատ ժամերը նւերել երկրիս և նրա բնակիչների ուսումնասիրութեան: Թատերասերներից մի երկուսը Թիֆլիսի կինոօթին պատկերացրին աւելի ճիշտ, քան մեր գերասաններից շատ շատերը, որոնք համարեա հէնց իրանց ծնելու օրից չփութում են նրանց հետ: Յարգելի գրամատուրդը մի քանի անգամ բեմ հրաւիրեց:

Այսօր, կիրակի երեկոյեան, Թիֆլիսի Կրուժոկի թատրոնական գահլիճում պիտի ներկայացնեն Մ. օ. ր. է. ո. ը.

դ ժ ո խ ք ու մ կամ Օլիմպոսի աստուածները տնային կենցաղ օպերեալը, որի թէ՛ Ա. գործողութիւնից մի պատկեր և թէ՛ պիեսի բովանդակութիւնը տպագրում ենք Տարագի ներկայ ձեռն:

Վաղը, երկուշաբթի, մեր տաղանդաւոր կօմիկ պ. Տէր-Դաւթեանի բեմադրան է: Ներկայացնելու են Ռոբոտեանի ճանապարհորդութիւնը և բէնէֆիցիանսը ինքն է՝ կատարելութեան պարտքն է իր ներկայութեամբ յարգել տաղանդաւոր դերասանի արտիստիկական այս տօնախմբութիւնը, որ համոզւած ենք կանցնի զարթ և զեղեցիկ:

ԵՐԱՅՇՏՈՒԹԻՒՆ

Լրագիրները յայտնում են, որ Թիֆլիսին լաւ յայտնի ջութակահար պ. Օնգրժիշիկը առաջիկայ մարտին պիտի գայ Թիֆլիս մի քանի կոնցերտներ տալու համար:

ՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Թիֆլիսի նկարիչների պատկերահանդէսը, որ Բաղում պիտի բացւի, ինչպէս մեզ հաղորդում են, այնտեղի երիտասարդներից մի քանիսը խոստացել են իրանց աշակցութիւնը: Պատկերահանդէսի համար պ. Քալանթարեանն իր պատաժի վերին յարկում անվարձ տալիս է երկու խանութ:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ

ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ԴՊՐՈՑԻ ՏԱՐԵԿԱՆ
ՀԱՆԴԷՍԸ

Անցեալ երկուշաբթի օրը, Վանաց մայր եկեղեցում խուռն բազմութեան ներկայութեամբ կատարեց երջանկայիշատակ Ներսէս Ն. հոգեհանգիստը, որին ներկայ էին քաղաքիս հայ-եկեղ. ուսումնարանների, Ներսիսեան դպրանոցի սաները, ուսուցիչները և հոգաբարձուները: Հոգեհանգստից յետոյ Ներսիսեան դպրանոցում կատարեց տարեկան սովորական հանդէսը, որին ներկայ էին ուսումնարանին մօտ

անձնաւորութիւններ, աշակերտների ծնողներ և այլն: Պ. Նկմալեանի երաժշտական խումբը երգեց մի քանի շարական և տաղեր: Ուսուցիչներից ճառախօսեցին, Բարխուդարեանը մի ոտանաւոր կարգաց և այսպիսով ժամը 2-ին մօտ ս. առաջնորդի պահպանիչով հանդէսը փակեց: Սովորական իրարանցումը, հանդէսին կառավարիչ չլինելը հմանց վրայ շատ անախորժ տպաւորութիւն թողեց: Ժամանակի սղութեան պատճառով դպրանոցի հաշիւ ընթերցումը չըկատարեց:

Լսում ենք, որ Ներսիսեան դպրանոցի հոգաբարձութեան գործը Վեհափառ Վաթողիկոսը յանձնել է թե՛ միս առաջնորդին, որ գործին մօտ ծանօթանալուց յետոյ, ինքը ս. առաջնորդը իր հայեցողութեամբ կամ բեկանէ այդ ընտրութիւնը և նորը նշանակէ և կամ նախկին ընտրութիւնը կանոնաւոր գտնելուց՝ առաջարկէ ընտրւածներին ի հաստատութիւն:

Շուշու թեմական նորընտիր հոգաբարձուները, որոնք արդէն հաստատւած են իրանց պաշտօնի մէջ, բանակցութիւն են սկսում արդէն բարձր հոգևոր կառավարութեան անօրէնութիւնը խնդրելու, Ղարաբաղի դպրանոցին յատկացրած եկեղեցապատկան կալւածները, որ նախորդ կաթողիկոսութեան օրով անցել էր կօնսիստօրիայի կառավարութեան ներքոյ, վերստին վերադարձնել դպրանոցին:

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ

Փետրւարի 15-ին Թիֆլիսում գտնւած պ. Յ. Բարխուդարեանցի մասնաւոր դպրոցում, ժողովրդական դպրոցների տեսուչ պ. Պաւլովի և քաղաքիս դպրոցի վարժուհիների և ուսուցիչների ներկայութեամբ կարգացեցաւ բեմերատ գերմանական մեծահաշակ մանկավարժների՝ Հերբերտ և Յիլբերի դասաւանդման և դաստիարակութեան սիստեմի մասին: Վարդացողը ինքը պ. Բարխուդարեանցն էր: Բոլոր ուսուցիչները և վարժուհիները ամբողջ մի շարքով սրատարօփ սպասում էին

այդ բեմերատին: Բայց տարաբախտաբար բեմերատը չըկարողացաւ հասնել իր նպատակին, որովհետեւ գրեթէ չատ մութ և լի էր բազմաթիւ գերմանական խօսքերով:

Ընթերցումից յետոյ ամենքը կրկնեցին, որ ոչինչ չըհասկացեցաւ: Բայց մի վարժուհի ասաց. «Նս միայն այն հասկացայ, որ Հերբերտը մանուկ հասակում ընկել է եռացրած ջրով լցրած պղնձի մէջ... ուրիշ ոչինչ»:

Մեր պատկերները

ՄՈՐՓԵՈՍԸ ԴԺՈՒՔՈՒՄ

(Օպերա-Ֆարս 4 պատկերով):

Հասարակական կարծիք, մանուկ. Մորփէոս. յունական նւագածու. Էվրիտիկ. նրա կինը. Պղուտոն, դժուարի աստուած. Մերկուր (Փայլածու), առեւտրի և գողութեան աստուած. Մարս (Հրատ), պատերազմի աստուած. Ապոլլոն, բանաստեղծութեան աստուած. Վակիւարեցողութեան աստուած. Էսկուրան, բժիշկ Օլիմպոսի վրայ. Հերքուէս, հսկայ յունական. Իրան, աստուածուհի որսորդութեան. Վուպիդոն, սրա որդին. Ստիքս, պրինց. Պղուտոնի ծառան:

I պատ. Թէքէյի շրջակայքը: Հասարակական կարծիքը քարոզում է, որ պէտք է հալածել փոքր և աննշան արատները, ուշադրութիւն չըդարձնելով յանցանքների վրայ: Էվրիտիկը ծաղիկներ է քաղում իր սիրեցեալ Մարիստի (Պղուտոն) համար: Մորփէոսը և Էվրիտիկը յանդիմանում են միմեանց: Մորփէոսը մահ է դուշակում Էվրիտիկին, եթէ Մարիստը կրհամբուրի նրան: Մարիստը համբուրում է Էվրիտիկին, այս վերջինս մեռնում է: Մարիստը Պղուտոնի կերպարանքով Էվրիտիկի հետ գլորւում է ստորերկրեայ թագաւորութեան մէջ: Մորփէոսը ուրախանում է, իմանալով Էվրիտիկի մահը: Հասարակական կարծիքը համոզում է Մորփէոսին, որ նա խնդրի Պղուտոնին աշխարհ ուղարկելու Էվրիտիկին: Մորփէոսը չի կամենում: Հասարակական կարծիքը անկում է սպառնում Մորփէոսին:

II պատ. Օլիմպոս: Աստուածները այլապէս էն, որ աշխարհիս մեղքերը չտառացել են և մահկանացուները սառնասրբաբանութեամբ են վերաբերում գէպի Օլիմպոսը: Յիւլիտերը գտնում է, որ նոյն իսկ աստուածներն էլ անյանգիմանելի չեն, և մտադրում է կրճատել նրանց թիւը: Մերկուրին վերադառնալով աշխարհից, յայտարարում է Պլուտոնին՝ Եվրիտիկին՝ յափշտակելը: Յիւլիտերը պախարակում է Պլուտոնին:

Պլուտոնը սկսում է արդարանալ, որ իբր թէ բոլորը զբոսաբարձութիւն է: Աստուածները, տաղտկոնալով Օլիմպոսի միակերպ կեանքից, պահանջում են Յիւլիտերից՝ նորանոր փոփոխութիւններ: Յիւլիտերը հանդատացնում է աստուածներին՝ որոտմունքներով: Մորփէոսը ակամայ, Հատարակաւոն Վարժիքի առաջ խնայահամ, խնդրում է Յիւլիտերից Եվրիտիկին: Յիւլիտերը խոտանում է վերադարձնել նրան Եվրիտիկին: Մորփէոսը և Պլուտոնը յուսահատւած են: Յիւլիտերը աստուածների և Մորփէոսի հետ միասին իջնում են դժոխքը:

III պատ. Պղոտոնի ճնաւարանը: Եվրիտիկը տնտնում է: Ստիքսը հոգ է տանում Եվրիտիկին: Ստիքսը Պղոտոնի հրամանով բանտարկում է Եվրիտիկին: Պղոտոնը ասում է, որ իբր թէ նա չի ճանաչում Եվրիտիկին: Յիւլիտերը ծածուկ տալիս է իր լուսանկարը Եվրիտիկին, որ հիանում է նրա գեղեցկութիւնով: Յիւլիտերը ճանձի կերպարանքով երևում է Եվրիտիկին, յայտնում է նրան իր աստուած լինելը և թուշում է նրա հետ միասին Օլիմպոս լեռը:

IV պատ. Շքեղ դահլիճ դժոխքի մէջ: Խնջոյք: Աստուածները փառաբանում են Բարոսին: Յիւլիտերը և Պլուտոնը կռւում են Եվրիտիկի պատճառով: Յիւլիտերը Եվրիտիկին վերադարձնում է Մորփէոսին, միայն այն պայմանով, որ նա դուրս գալու ժամանակ յետ չընայի, ապա թէ ոչ,

Եվրիտիկից կրգրիւի Մորփէոսը յաւառան: Յիւլիտերը կայծակ զցեց, և Մորփէոսը յետ նայեց. — Եվրիտիկը յետ է դարձնում աստուածներին: Բայց Եվրիտիկը, որին Յիւլիտերը դարձրել էր բարոսահի, ոչ որի չի կարողանում պատկանել, բայց Բարոսից, որի խմբին էլ նա միանում է:

Ներկայ Ռեում տպւած Պլուտոն անգլիական պարլամենտում պատկերը ներկայացնում է այն մոմենտը, երբ նա իրանդական բնւր կարգաւոց յետոյ՝ ճառախօսում է: Պատկառելի ծերունու կենսագրութիւնը, որի հետ կաշխատենք մեր ընթերցողներին ծանօթացնել, շատ խրատական է թէ մանուկների և թէ ծերունիների համար: Բնորոշ յատկութիւնները, որ Պլուտոն ունեցել է իր մանկութեան ժամանակ, նայն է այժմ և իր ծերութեան ժամանակ, բայց աւելի որոշ, խաշոր զծերով:

Ն Ի Է Ր Ն Ե Ր

Պ. Մովսէս Իգմիրեանը Տարազի մի օրինակ նւիրել է Ղզլարի տղայոց ուսումնարանին: Պ. Առաքել Ծառուբեանը Բազկից ինքը բաժանորդ գրելով Աղբիւր-Տարազին՝ ուղարկել է և չորս օրինակ բաժանորդով՝ Տար, որ խրմբապետութիւնս իր հայեցողութեամբ ուղարկէ զանազան հիմնարկութիւնների, որև ուղարկում ենք մի-մի օրինակ Թէհրան՝ Բաֆֆի կրթի ընթերցարանին, Լայպցիգի ճեմարանի հայ ուսանողներին, Սեանայ վանքին, Տաթկայ վանքին:

Պ. Ստեփանոս Սողոմոնեանն ևս Աղբիւրի մի օրինակ նւիրել է Ղզլարի տղայոց ուսումնարանին:

Մանր յուրեր

Նշանակի յանկարծակի փոփոխելը՝ առանց այն էլ մեր երկրում տարածւած զանազան տարափոխիկ հիւանդութիւնները աւելի սաստկացրեց: Տուն չըկայ քաղաքումս, որ հիւանդ չըլինի: Քաղաքային վարչութիւնը, պ. ոստիկանապետը ջանքեր են անում աղքատ հիւանդներին խնամելու:

Այսօր Ախալքալաք գիւղի (Գորու գաւառ) եկեղեցու օծումն է. յիշեալ գիւղը երկաթուղու գծին մօտ լինելով, քաղաքիցս ուխտաւորներ էլ են գնում այդ հանդիսին ներկայ լինելու:

Փետրւարի 10-ին Ղարսից Վաղզաւան գնացող փոստը ձիւնի տակովն էր եղել և երեք օրից յետոյ հաղւհաղ կարողացել են գտնել փոստի սայլը, կառավարին և փոստին ուղեկցող պաշտօնակային:

Կտրւած են և հեռագրի լարերը ռազմա-վերական ճանապարհի վրայ, այնպէս որ հեռագիրներ Ռուսաստան առ այժմ ուղարկւում են Բազէի վրայով:

Պետական գանձարանը գնեց ուսական երկաթուղային ընկերութեան բոլոր գծերը 113,600,000 ռ. ոսկով, և որա համար հրատարակւում է այդ գումարի արժէթղթեր 4% բերող, որոնց կուպոնները ազատ են առանձին տուրքից:

Ս Ո Ի Ր Հ Ա Ն Դ Ա Կ

Նոր-Բայազէդ. Կ. Ա. Կ. Ձեր շրջաբերականը մեղինից անկախ պատճառներով չենք կարող տալ գրել: Մենք ևս սաստիկ զգացւած ենք: Մարդասիրութիւնը ամենամեծ երջանկութիւնն է նրա համար, ով շատից քիչ հասել է ինքնաճանաչութեան:

Գանձակ. Ջ. Բ. Վաղուց ուղարկւած է. միթէ մինչև այժմ ձեռ չեն յանձնել:

Մոռիէնսի դժոխքում

Օսկար-Վալդ Գաուդիսի

Իզաանկեր. Արիստը Պիլատոսի կերպարանը՝ Էվրիկի Տեռ դուրամ է ստորերկրայ թագաւորութեան մէջ:

Բագու. օր. Ն. Գ. Բնարութիւնը յաջող չէ. բաւական չէ միայն որ այժմ մօզան այդպէս է, պէտք է և հանգամանքներին էլ յարմարել: Աշխարհումս շատ բաւական կան, որոնք մեզ համար բաւական չեն:

Ա. Իջմիրձի. Գ. Աղ. Ստանտարն էլ չը կարողացանք տալագրել:

Շուշի Ա. Թ. Ասում են իրրե օրթ. Վահան վարդապետը (Վարդապետի նախկին թեմական տնօրէն) կը դայ տեղդ:

Աստրախան Թր. Հ. Բ. Այս, օրիորդ, ծաղիկները շատ մեծ նիւթ են մատակարարում բանաստեղծութեան, նրանցից շատերը սիրայ էմբլեմներ են: Նրանք արտայայտում են և ասեղնութիւն և տանջանք և վրէժ և նախանձ, և այլն և այլն: Ասացէք, ինչ կը կամենայիք որ ձեր փունջը արտայայտէր, բայց այնքա կասեցէք ձեզ թէ ինչ ծաղիկներ ընտրեցէք:

Թրքիա. Յար. Թ. Մարդիկ մշտ երջանիկ կըլինեն, եթէ կորողանան իրանց մոռանալ:

Խմբակիր-Հրատարակիչ՝
Տիգրան Նազարեան

տեղեկատու

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱԽՈՐ ՀԻԱՆԴԱՆՑ
Բ. ՆԱԻԲԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

(Վտկիա, Վօրօնցովի արձանի
հանդէպ)

Հիւանդներին ընդունում են տան
օր, բացի կիրակի օրերից:

ԱՌԱՐՑՆԵՐԸ՝

Բ. Ա. Նաւասարդեան—11—12
ժ. վերաբուժութեան և վեներական
(սիֆիլիս) հիւանդութիւնների:

Կ. Մ. Զիլովանի—9—10½ ժ.
աչքի և նեարդային հ.

Գ. Գ. Բուդկովսկի—10½—11½
ժ. ներքին, երեխայոց և կանանց հ.

Ի. Ֆ. Պրօտասևիչ—11½—12½
ժ. ականջի, կողորդի, քթի և կրծքի հ.

Կին-բժիշկ Տուրբովիչ—12½—1
ժ. կանանց հ.

Ա. Պ. Կարապետեան—1—1½
ներքին և երեխայոց հ.

ՆԵՐՆԱԿՆԵՐԸ՝

Ա. Գ. Գուրիլօ—6—7 ժ. Սիֆիլի-
սի և մէղրութեան օրդանների հ.

Բ. Ե. Նուստարդեան—7—7½ ժ.
Ի. Ա. Ֆրանցիուս—7—7½ անգն:

Ջի. Կոկորդի և քթի ու նեարդային հ.
Կրկնշարժի, չորեքշաբթի և ուրբաթի:

Ա. Գ. Գուրիլօ քիմի-խոշորացու-
ցական հիւանդութիւն և անեմի-
զի, թոխի արեան, կաթի և այլն:

Վճար 50 կ. Համախոհների (կօն-
սիլիուսի) և օպերացիայի համար ա-
ռանձին:

Հիւանդանոցումը ընդունում են
և զիջեցութիւն հիւանդները:

Հիւանդանոցի վերանորոգ-
ութեան համար Նաւասարդեան:

ՆԵՐՆԱԿՆԵՐԸ ԻՆՏԵՐՆԵՐԸ՝

ԿՈՎԿԱՍԻ. ՀԱՅՈՑ ԲՍՐԵԳՈՐԾԱ-
ԿԱՆ ԲՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՐԴԸ

յայտնում է իրաւութիւն ընկերութեան
անդամների, որ ամսին 20-ին, կե-
րակի, երեկոյեան ժամը 5-ին,
Դումայի դահլիճում, նշանակում է
ընդհանուր ժողով, որի պա-
րտքն է անդամները լինելու են:

- 1) Ընկերութեան 1894 թ. նախահաշ-
վի քննութիւնը և հաստատութիւնը:
- 2) Խորհրդի անդամների և 3) փոխ-ան-
դամների ընտրութիւնը:
- 3) Վերա-
տնդգող յանձնաժողովի 3 անդամ-
ների ընտրութիւնը:
- 4) Գրադա-
րանական յանձնաժողովի 5 անդամ-
ների ընտրութիւնը, և 5) Ընկերու-
թեան 15 անդամների առաջարկը՝
Կորդի և Նրեմսի նահանգների կա-
րժանեցնելուն օգնութիւն հասցնելու
համար:

Ծանօթ. Անդամները հրաւիրում են
ներողեալ իրանց անդամակցութիւնը,
գիմնով ա. Նվիրեմ Ծաւորեանի
մագապներ:

Վաճառում է

ՀԱՐՈՒԹԻՒՆ ԹՈՒՄԱՆԵԱՆԻ

1) ԽՈՒՆԻ, փողբիլի մէկ արար-
ածով, գինն է 10 կ.

2) ԱՐՈՒԹԵԱՆ ԹԵԽԵՐԸ, պատկե-
րազարդ (թարգ.) գինն է 30 կ.:
Դիմել «Տարազ» խմբագրութեան:

Сельскохоз. и эконом. еженедѣл. журн.

„ХОЗЯИНЪ“

Задача издания—удовлетворить, по
возможности, полище, назрѣвшей по-
требности въ серьезной разработкѣ
практическихъ вопросовъ о поста-
новкѣ русскаго хозяйства въ на-
стоящемъ и будущемъ въ связи съ
обзоромъ главнѣйшихъ экономи-
ческихъ и финансовыхъ факторовъ,
а также съ указаніемъ выдающихся
явленій общественной и государ-
ственной жизни.

ПРОГРАММА

- I. Правительственные распоряженія.
 - II. Телеграммы.
 - III. Статьи и об-
зоры по всѣмъ вопросамъ сельска-
го хозяйства, политической эконо-
міи, финансовъ, общественнаго и
государственнаго хозяйства; статис-
тика: добывающая и обрабатыва-
ющая промышленность, кустарное
дѣло, торговля, пути сообщенія,
землевлѣдѣніе, кредитъ и денежное
обращеніе.
 - IV. Хозяйственное са-
моуправленіе: земское и городское
хозяйство.
 - V. Товарные и фондовые
рынки.
 - VI. Экономическая жизнь
иностранныхъ государствъ.
 - VII. Хроника сельскаго хозяйства въ
Россіи и заграничѣй.
 - VIII. Научные
обзоры по сельскому хозяйству и
связаннымъ съ нимъ отраслямъ.
 - IX. Смыслъ, интересные извѣстія,
изобрѣтенія, рецензура, вопросы и
отвѣты.
 - X. Обзоры сельскохозяйст-
венной литературы: Библиографія.
- Приложенія: оригинальныя и перевод-
ныя сочиненія, атласы, рисунки,
чертежи, портреты дѣятелей въ
области сельскаго хозяйства, обра-
зы.

На изданію привлечены лучшія силы.
Редактированіе экономическаго от-
дѣла возложено на А. П. Субботина;
сельскохозяйственнаго

на А. П. Мертваго.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА:

на годъ шесть р. съ даст. и пер.
(заграничу—девять р.) на полгода
три р.; доп. разсрочка по рублю въ
мѣсяцъ впередъ въ продолженіе пер-
выхъ шести

мѣсяцевъ.

Адресъ. С.-Петербургъ, Невской 12,
и Москва, Трѣумфальная № 217 д.
Даниловой.

Լոյս տեսան և վաճառուում են
Բ. ՊԱՏԿԱՆԵԱՆԻ, ԳՐԱԴԱՐ-ՔԱՏԻՊԱՆԻ ԵՒ
ԲԱՅԳՈՐ

մեծադիր պատկերները
Իւրաքանչիւրը արժէ ճանապարհա-
ծախքով 40 կ.
Կայ և ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԵՅԻ մե-
ծադիր պատկերը, արժէ 50 կոպէկ.
Ցանկացողները գիտեալ են. Тифлисъ,
Саркису Согомонянцу.

Շուտով լոյս կրտսնի
«ՀԱՆՐԱՄԱՏՁԵԼԻ ԲԺՇԿԱՐԱՆԻ»
առաջին հատորի երկ. տետրակը
Բովանդակութիւն

Հարկնը (брюшной тифъ)—
Խոլերա—Թոննը (крово-
вый по-
носъ)—Անգրապարձ տենդ (воз-
вратный тифъ) ձահճային տեն-
դիր (бодотная лихорадка)—
կապոյտ հաղ(коклюшъ)—Ինֆլու-
էնցա: Առաջին հատորի երրորդ և
վերջին տետրակը, որի բովանդա-
կութիւնն է «մարտողական գոր-
ծարանների հիւանդութիւնները»:
Լոյս կրտսնի յուլիսին կամ
օգոստոսին:

Բժշկարանի երկրորդ հատո-
րը չի ապագրէր սակաւաթիւ բա-
ժանորդ ունենալու պատճառով:

Բաժանորդներս յետ կրտա-
նան 1 ր.—50 կ. և կամ Կիթէցանի-
կութիւն յայտենն բժշկարանի ա-
ռաջին հատորը՝ որը բաղկացած
կըլինի 350 էրեսից:
Բաժանորդագրութիւնը դադարեց-
րած է: Իմ հասցէն помощнику
Елисаветпольскаго губернска-
го врача доктору Медицины
Григорію Никитичу Теръ-Гри-
горьянцъ въ г. Елисаветполь.

Բժշկապետ Տէր-Գրիգորեանց
(Թիֆլիսցի)

(29)

(3—1)

ԸՅԳԱՅԵՆ, ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՅԳԱՆՆԵՐ

1 „ՋԱՆԻՂ“ ՏԱՐԻ
ՀԱՆԻՂԻ ԶՐԱԳԻՐԸ
Հրատարակում է թէհրանում շա-
բաթը մի անգամ.

1. Առաջնորդող յօդածներ առա-
ւելագոյն պարսկահայ հասարակական
կեանքին վերաբերեալ: 2. Ներքին
տեսութիւն. — Թղթակցութիւններ և
Ներքին լուրեր: 3. Արտաքին տեսու-
թիւն. — Թղթակցութիւններ Արտա-
սահմանից, Քաղաքական բաժին և
Արտաքին լուրեր: 4. Մտեանախօսու-
թիւն: 5. Խառն լուրեր: 6. Բանալի-
րական: 7. Հեռագիրներ Ռէյտերի
գործակալութիւնից: 8. Յայտարա-
թիւններ ամեն լեզուով:
Բաժանորդագիրն Ռուսաստանի
համար 3 րուբլի է:
Հասցէն՝ Թէհրան, Գաւիդ շարաթա-
թերթի Խմբագրութեան. Rédaction
du journal armenien „CHAVIGH“.
Արտօնատէր-հրատարակիչ
Ա. Բէգ-Նազարեան

ՇԻՐՎԱՆՁԱԳԷԻ

„ԱՐՄԵՆ ԳԻՄԱՔՍԵԱՆ“

վէպը

վաճառուում է հեղինակի մօտ. Тиф-
лисъ, Ширванзадэ.
Գինն է ճանապարհի ծախսով
1 ր. 50 կ.

50 ԲՈՒՐԼԻ և աւելի ՄԻՇԱՆԱԿ
կրտսանայ այն անձը, ու շուտա-
փոյթ կը տայ ամենաճիշտ տեղի-
կութիւններ Ռուզուլֆ Պետրովիչ
Կաուցի բնակութեան վերջին տե-
ղի մասին, կամ ուր կրտայ նրա
մահւան տղայոյցը:

Ռուզուլֆ Կաուցը մինչև 1867
թւականը ապրում էր լեհական
թաղապրութեան մէջ, իսկ 1879
թւին նա ապրում էր Կովկասում:

Նամակները պէտք է ուղար-
կել հետեւեալ հասցէով, Фабрика
В. Кауца, Варшава, Эриванс-
кая № 25.
М. 007. 3—1

ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА 1894 ГОДЪ

НА ГАЗЕТУ

ТИФЛИССКІИ ЛИСТОКЪ

Газета будетъ выходить, При пренней составъ редакци, ежедневно, исключая дней постъ-
 праздничныхъ, въ форматъ средняго газетнаго листа въ пять колоннъ

ПРОГРАММА газетъ: телеграммы, мѣстная хроника, корреспонденции, иност-
 рая хроника, ФЕЛЬЕТНЫ, рассказы и повѣсти, отчеты думскихъ, ученыхъ и
 другихъ общественныхъ засѣданій, судебная хроника и торговая хроника.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА: Съ доставкой въ Тифлисъ: На годъ 5 р., полгода 3 р., три
 мѣсяца 1 р. 75 к., въ мѣсяцъ 75 к.

Съ пересылк. для Иногор.: На годъ 6 р., полгода 3 р. 50 к., три мѣсяца 2 р.

Подписка принимается исключительно въ конторѣ „Тифлискаго Листка“ (Тифлиса),
 Головинскій проспектъ, д. Роминова, № 3-й).

За подписку въ другихъ мѣстахъ контора редакци не принимаетъ на себя
 никакой отвѣтственности.

ՇԱՐՈՒՆԱԿԻՈՒՄ Է 1894 ԹԻՎԿԱՆԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

XII ՏԱՐԻ

„ԱՂԲԻՐԻ“ ԵՒ „ՏԱՐԱՁ“

ՏԱՐԻ V

ՊԱՏԱԵՐԱԶԱՐԻ ՀԱՆԳԵՄՆԵՐԸ

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՈՒՄ ԵՆ ՆՈՅՆ ՈՒՂՂՈՒԹԵԱՄԲ, ԾՐԱԳՐՈՂ ԵՒ ՀԱՅ ՅԱՅՏՆԻ ԳՐԱԿԱՆ ՈՅԺԵՐԻ ՄԱՍՆԱԿՅՈՒԹԵԱՄԲ

«ԱՂԲԻՐԻ» լոյս է տեսնում ամիսը մի անգամ 2—3 թերթ, տարեկան 12 №, իսկ

«ՏԱՐԱՁ» շաբաթը մի անգամ, կիրակի օրերը 1—2 թերթ, տարեկան 50 №

„ԱՂԲԻՐԻ“ տարեկան գինը (առանց պրէմիաների) 3 ռ.

„ՏԱՐԱՁԻՆԸ“ (առանց պրէմիաների) 6 ռ. իսկ ամիսը 50 կոպ.

„Աղբիւրի“ նպատակն է

Հայ մատաղ սերնդի մէջ դարձեցնել պատուաւիրութեան դպացմունքները, զարգացնել հայ երեսկանների մէջ սէր դէպի շրջապատողները, բարի նախանձ դէպի ամեն փեսմը, ազնիւր և ատելութիւն դէպի ամեն վնասակարն ու չարը:

«ԱՂԲԻՐԻ» ակները հոսում են ժողովրդական հէքիաթներից, դրոյցներից, խաղերից, աւանդութիւններից, որոնք ուղղելով մեր փոքրիկ և քաղցր ընթերցողների սիրտն ու հոգին, պարարտ հող պէտք է պատրաստեն ազազայում պոպոքներ սերմեր անեցնելու:

«ԱՂԲԻՐԻ» ամեն համարում տպւելու են կենսապրութիւններ մեծ մարդկանց, տեղապրական նամակներ մեր երկրի և վայրերի, հէքիաթներ, բանաստեղծութիւն, խաղեր, հանելուկ: Մանկական հասակին յարմար շատ պատկերներ:

Պատկերազարդ „Տարազը“

Կը հասցենէր նկարների կողմից մայրաքաղաքներում հրատարակող շաբաթաթերթերի ճոխութեանը: Բովանդակութեան կողմից պատկերազարդ «ՏԱՐԱՁ»

ճոխ կը լինի և բազմաթիւ: Վիպական մասը որ պատկերազարդ «ՏԱՐԱՁ»-ում նկարների հաւասար առաջին տեղը կը բռնէ, կը տալարւին մի շարք պատմական և ժամանակակից վէպեր, հանգուցեալ ՐԱՖՖԻ, նրա թողած թանկուպին ձեռագրերից պ. պ. Պոռոնանցի, Աղայեանցի, Շիրվանզադէի, Լէօի և ուրիշների:

ԳԵՂԱՐԻԵՍԸ լինի նա արտայայտւած բանաստեղծի վառ շրթունքով, հրաշալործ նկարչի վրձինով, թէ սիրտ տրտիպեցնող վիպադրի գրչով «ՏԱՐԱՁՈՒՄ» առաջին տեղը պիտի բռնէ: Քննադատութիւն մեր առօրեայ կեանքի լինի նա արտայայտւած վէպով, պատմածով, ֆելիէտով, թէ կատակով «ՏԱՐԱՁ» գրական մասը պիտի կազմէ:

Կանանց խնդիրը, լուսուորեալ և մեր աշխարհի կնոջ վիճակը, դրութիւնը արդի ընդհանուր գրականութեան մէջ արտայայտող այդ խնդրի վերաբերեալ վիճաբանութիւնների հետեանքը պարբերաբար կարձանալովին Տարազում:

Տարազի մի երրորդական մասը կը կազմեն պատկերներ, նկարներ, տեսարաններ, թէ արդի և թէ անցած գնացած, գլխաւորապէս մեր կեանքի: Հայ կինը ամեն ամիս Տարազում կը գտնէ եւրոպական նորապոյն կար ու ձիւ, ձեռագործի վերաբերեալ նկարներ բացատրութիւններով:

„ԱՂԲԻՐԻ—ՏԱՐԱՁԻ“

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆՆԵԱԿՈՒՄ

Վ ա ճ ա ո շ ո շ մ և ն

ԲԱՅԱՌԱՊԷՍ ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐԻ ՀԱՍՏԱՐ

«ԱՂԲԻՐԻ»

«ՏԱՐԱՁ»

1. Տիեզերահնչակ ՌԱՓԱՅԷԼԻ Գրէպինեանի պալլէրէյի Մաղօնայի և հրէշտակներին փորրազիր պատճէնները խրոմօ-օլիօգրաֆիա և խրոմօ-ֆոտօալիա շարք պատկեր:

2. ԲՈՒԲԷՆՍԻ Յիսուս եւ Տիրամայր երկու խրոմօ-օլիօգրաֆիա:

3. Մի շատ գեղեցիկ աւարիկ խրոմօ «ԵՐԿՐԱՆՔ» պատկեր:

4. ԵԷՔՍՊԻՐԻ Րօմէօ և Զուլլիէթ պիէսից (օպերայից) մի թափանցիկ նկար լոյսի դէպի կախուլու: Կարող է ծառայել և չքեղ է կրան ճրագի լամպի դէմ:

Ընդամենն ուշ պատկեր ճանապարհածախսով արժեն 5 ռուբլի